

Sufinansira
Evropska unija

ERASMUS-SPORT-2022-SSCP
101090433 – GTOF

АНАЛИЗА НА СИТУАЦИЈАТА ВО ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ НА НАЦИОНАЛНО НИВО

СОДРЖИНА

ВОВЕД	3
ЗА ПРОЕКТОТ.....	3
ЗА ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ.....	3
АНАЛИЗА НА ТЕКОВНАТА СОСТОЈБА ВО ПАТЕКАТА ВО СРБИЈА	5
ВОВЕД.....	5
ПОСТОЕЧКИ НАТПРЕВАРИ ВО ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ ВО СРБИЈА.....	6
НАТПРЕВАРИ ВО СКЛОП НА ПЛАНИНАРСКИОТ СОЈУЗ НА СРБИЈА.....	6
НАТПРЕВАРИ НА СРПСКАТА АТЛЕТСКА ФЕДЕРАЦИЈА.....	9
НАТПРЕВАРИ НАДВОР ОД РЕГИСТАРОТ.....	10
ЗАКЛУЧОК.....	10
АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА	12
ВОВЕД.....	12
РАНИ ПОЧЕТЦИ НА ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА.....	12
ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ - ТРЕКС.....	13
АФМ - АТЛЕТСКА ФЕДЕРАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА.....	14
ФПСМ - ПЛАНИНАРСКА ФЕДЕРАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА.....	15
ЗАКЛУЧОК.....	15
АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ ВО СЛОВЕНИЈА	16
ВОВЕД.....	16
ВИДОВИ НА НАТПРЕВАРУВАЊА.....	17
ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ПЛАНИНАРСКО ТРЧАЊЕ - АТЛЕТСКИ СОЈУЗ НА СЛОВЕНИЈА.....	18
ДИСТАНЦИ.....	19
ТРЕНЕРИ.....	20
ЗАКЛУЧОК.....	21
РЕЗИМЕ НА АНАЛИЗАТА	22

ВОВЕД

ЗА ПРОЕКТОТ

Проектот „ЗЕЛЕНИ ПАТЕКИ НА ИДНИНАТА“ има за цел да го поттикне вклучувањето на адолесцентите во спортовите на отворено и нивното еколошко образование со фокус на планинското трчање.

Проблемот на модерното време е отуѓеноста на адолесцентите, и воопшто на децата, од активностите во природата и спортот особено од спортовите на отворено, а со тоа и од самата природа. Последиците од тоа се рефлектираат како нездрав - седентарен начин на живот и неправилен однос кон природата.

Целта на проектот е да се зголеми бројот на адолесценти кои го практикуваат спортот планинско трчање, бидејќи ја анализиравме моменталната состојба во земјите на проектот и заклучивме дека овој спорт најмногу го практикува средовечната популација. Според достапните податоци, учеството на натпреварувачите до 18 години во моментот е на ниско ниво - во Северна Македонија околу 2%, во Србија околу 7%, во Словенија околу 18%.

Планинското трчање се одвива во природа и во повеќето случаи во заштитени подрачја, така што ова е идеално место за еколошка едукација.

ЗА ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ

Некои го нарекуваат планинско, други треил трчање. Како и да го наречеме трчање на отворено и во природа, тоа не е една дисциплина, туку комплетен и комплексен спорт. За поедноставување тука ќе го комуницираме како „планинско трчање“.

Така, планинското трчање е спорт кој вклучува трчање или пешачење по обележани патеки во природа, користејќи ги сите предности на околината во која се одвива (најчесто шуми и планини) и им овозможува на натпреварувачите да откријат нови региони.

Станува збор за спорт кој не беше популарен и профитабилен до почетокот на 2000-тите, а структурата на натпреварувањата постојано се менуваше. Во последните 15-тина години се појавија нови федерации или приватни организации кои организираат натпревари во различни дисциплини на

планинско трчање на меѓународно ниво, па ситуацијата често е збунувачка. Ние често доаѓаме до забуна бидејќи во една година имаме неколку светски шампиони и понекогаш на исто растојание, но под покровителство на различни организации.

Список на меѓународни првенства:

- СВЕТСКИ ПРВЕНСТВА ВО ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ: (WMRA, ITRA, IAU, World Athletics) учеснички национални асоцијации.
 - o Класично планинско трчање (околу 12km-D+600-1000m, технички лесни патеки), категории: мажи, жени, U20m, U20жени.
 - o Планинско трчање по угорнина (4-7км, Д+700-1.000м, технички лесни патеки), категории: мажи, жени
 - o Трчање на кратки патеки - околу 40 км, Д+2.000-3.000 метри, категории: мажи, жени
 - o Трчање на долги патеки - околу 80 км, Д+3.500-6.000 метри, категории: мажи, жени

- СКАЈРАНИНГ СВЕТСКИ ПРВЕНСТВА: (ISF - UIAA) учествуваат националните федерации.
 - o Вертикален километар (2-4km, D+1000m), категории: мажи, жени, U23, U20, U17
 - o Скај трка (20 до 49km, D+>1200m, технички тешки патеки), категории: мажи, жени // U23, U20 и U17 на пократки растојанија.
 - o Скај Ултра (50 до 99 км, Д+> 3.000 метри, технички тешки патеки), категории: мажи, жени

- СВЕТСКА UTMB СЕРИЈА (UTMB WORLD приватна организација) учество врз основа на резултати и пласман во квалификациски трки (отворен тип)
 - o 50K (ОСС, 55km, D+3500m), категории: мажи, жени,
 - o 100K (ССС, 100km, D+6100m), категории: мажи, жени,
 - o 100M (UTMB 170km, D+10.000m), категории: мажи, жени,
- СВЕТСКА СЕРИЈА GOLDEN TRAIL: (приватна организација)
 - o Средни растојанија - патеките се различни од технички лесни до технички тешки, категории: мажи, жени
- СВЕТСКО ПРВЕНСТВО SPARTAN TRAIL: (приватен натпревар)
 - o 2 првенства/серија, средни или долги патеки, 2 кола

АНАЛИЗА НА ТЕКОВНАТА СОСТОЈБА ВО ПАТЕКАТА ВО СРБИЈА

ВОВЕД

Трките во планинско трчање се сè попопуларна форма на спортски активности низ целиот свет, вклучително и во Србија. Овој тип на трки кој се одржува надвор од стадионите и асфалтираните патишта, привлекува сè поголем број учесници и гледачи. Во Република Србија, трките во планинско трчање се организирани од националните спортски асоцијации, Српскиот атлетски сојуз и планинарскиот сојуз на Србија. Но, покрај официјално пријавените натпревари, се присутно е и организирањето на трки од различни здруженија на граѓани надвор од регистрите за спортски активности, а без соодветни работни дозволи.

Во продолжение ќе бидат анализирани постојните услови на трките во планинско трчање во Србија, учеството на младите во овие натпревари и идентификацијата на предизвиците.

ПОСТОЕЧКИ НАТПРЕВАРИ ВО ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ ВО СРБИЈА

НАТПРЕВАРИ ВО СКЛОП НА ПЛАНИНАРСКИОТ СОЈУЗ НА СРБИЈА

Планинарскиот Сојуз на Србија организира натпревари во три поврзани дисциплини под заедничкото име Планинско трчање:

- Трекинг
- Треил
- Скајранинг

Натпреварите во планинарски трекинг се збир од планинарски натпревари во планинарење и/или трчање, кои се одржуваат на планинарски и планинарски терени, на однапред одредени и јасно означени патеки со различни должини и барања кои се подготвени во согласност со одлуката на КПТ за подготовка на патеки за натпревари во планинарски трекинг.

Организаторот подготвува три патеки за секој круг:

- кратки 10-15 km
- средни 20-25 km
- долги 30-35 km

Се организираат два вида натпревари во планински трекинг: Лига и Државно првенство.

Натпреварите во рамките на Лигата се од отворен карактер. Право на учество на натпревари во планински трекинг имаат сите граѓани од земјата и странство, здрави, со потпишана Изјава за натпреварот на сопствена одговорност.

Правото на бодови во секое коло и во генералниот пласман е исклучиво за членовите на ПСС, со заверени конкурсни книшки за тековната година и лекарски преглед. Сите други лица имаат право на рекреативно учество.

Категориите за кои се оценуваат резултатите се:

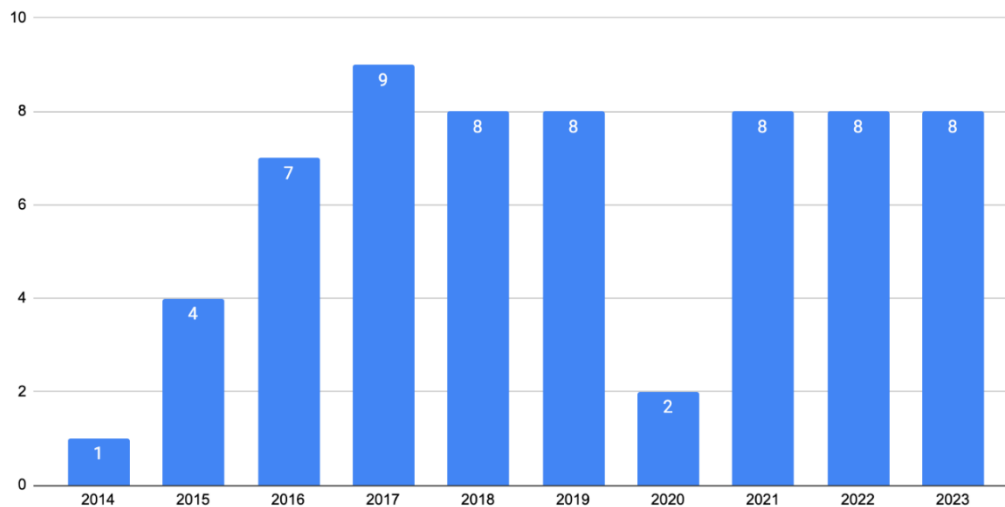
- Машко и женско - индивидуално (апсолутно)
- Машки и женски - тим
- Машки и женски - помлади (до 18 години)

До 2022 година, јуниорите можеа да се натпреваруваат на кратки и средни патеки, но од сезоната 2023 беше донесена одлука да им биде дозволено да учествуваат само на кратки патеки.

Натпреварите во рамките на Трекинг Лигата на Србија се организираат од 2014 година, кога беше организирано едно промотивно коло. После тоа, бројот на трки во Лигата полека се зголемува секоја година, за да се дојде до околу 8 трки годишно.

Broj održanih trka po godinama - Treking liga Srbije

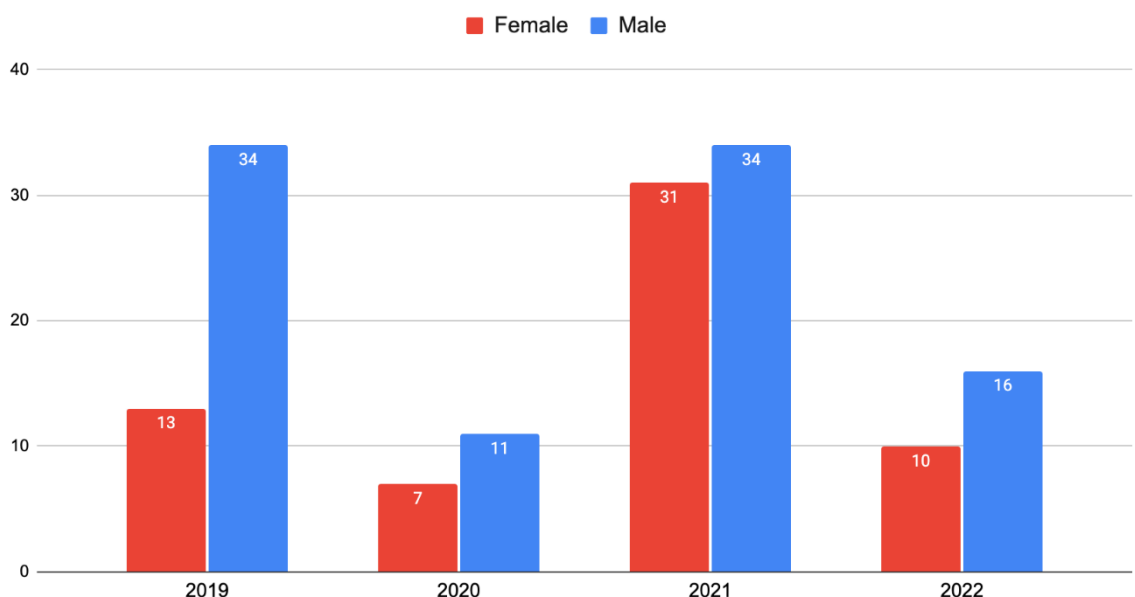

Просечниот број на натпреварувачи по трка, на годишно ниво во претходните години е сличен и изнесува околу 250 натпреварувачи.

Со оглед на фактот дека Планинарскиот сојуз на Србија има 195 клубови, над 21.000 членови, од кои само нешто повеќе од 1.000 спортисти се натпреваруваат во 7 планинарски дисциплини, бројот на учесници до 18 години во овие трки кој е прикажан на графиконот подолу може да се смета за немарлива.

Trekking and trail league of Serbia

Number of participant younger than 18 years

Процентот на јуниорски натпреварувачи во однос на вкупниот број на натпреварувачи, беше:

- 2021 година: 9,7%
- 2022: 5,9%

Досега на јуниорите не им беше дозволено да учествуваат на натпревари во рамките на дисциплината Skyrunning (управувана од Комисијата за планинско трчање). Планот е од оваа година да се организира посебна трка која ќе се бодува за јуниорскиот шампионат на Србија во планинско трчање).

НАТПРЕВАРИ НА СРПСКАТА АТЛЕТСКА ФЕДЕРАЦИЈА

Српската Атлетска Федерација организира натпревари во дисциплината планинско трчање според правилата на Светската организација за планинско трчање WMRA, на патеки пократки од 10 километри. Должините на патеките во оваа дисциплина се значително пократки од оние во планинарењето и се од 2 до 6 километри за помлади категории (јуниори и пионери).

Српската атлетска федерација организира најмногу една трка годишно во оваа дисциплина, која се одржува како државно првенство. На овие натпревари можат да учествуваат само пријавените членови на атлетските клубови САС, со валидни натпреварувачки книшки.

Врз основа на графиконот кој го прикажува бројот на учесници на државните првенства во планинско трчање САС, може да се заклучи дека бројот на учесници во помладите категории е главно константен, со исклучок на 2021 година кога беше во благ пораст.

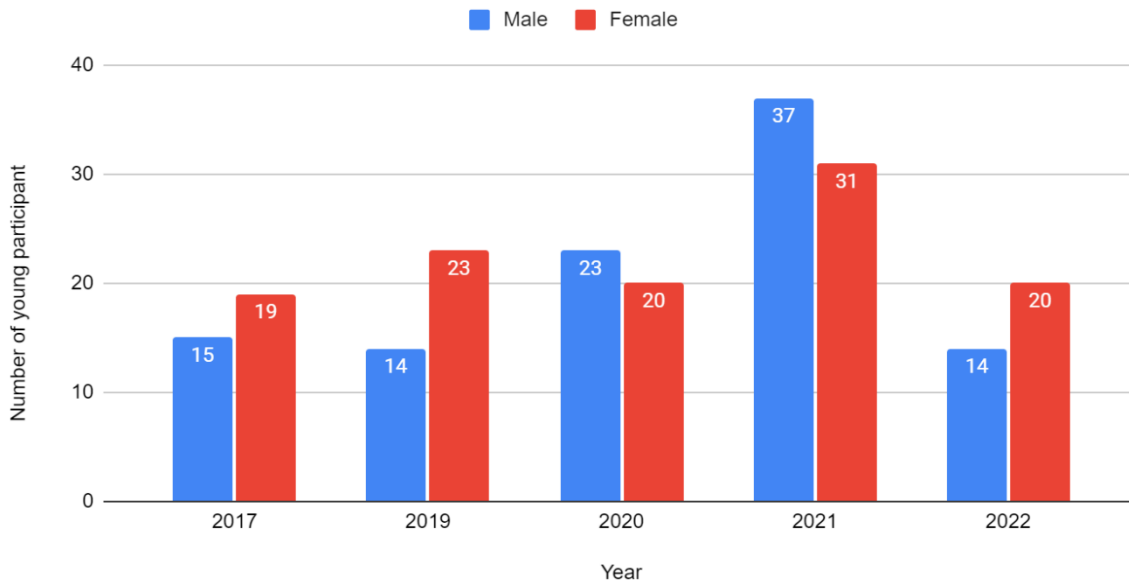
Голема разлика во однос на планинарството е процентот на бројот на помлади во однос на вкупниот број на натпреварувачи по трка, кој во последните три години изнесува:

- 68% во 2020 година,
- 83% во 2021 година
- 65% во 2022 година

Mountain running Serbian athletic federation

Number of participant younger than 18 years

НАТПРЕВАРИ НАДВОР ОД РЕГИСТАРОТ

Одреден број трки кои се организираат во природа, надвор од организираниите формати и кои можат да се класифицираат како планинско трчање се организирани од здруженија на граѓани, па дури и неформални групи кои не припаѓаат на ниту една чадор организација или гранка на спортско здружение. Најчесто ваквите трки немаат овластени спортски стручњаци со валидни и признати лиценци, судии, делегати и јасни спортски правила или предлози. Неоптоварени со законски обврски, од година во година бројот на овие неформални организатори на трки расте, а во тоа им помага и бавноста на државната бирократија и недоволниот број спортски инспектори.

Податоци за бројот на учесници и учеството на помладите категории, од горенаведените причини, во моментот е тешко да се добијат.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на сето наведено, можеме да заклучиме дека планинското трчање како натпреварувачки формат има перспектива и потенцијал за привлекување поголем број млади луѓе од сегашниот. Од друга страна, недостатокот на системски решенија во оваа област, нејасните одговорности меѓу организациите и недостигот на контрола од страна на државата претставуваат најголеми предизвици.

Препораките за подобрување на учеството на младите во планинското трчање би можеле да бидат во насока на:

- Развој на програми и настани насочени кон поддршка на младите во планинското трчање (работилници, кампови, бесплатни тренинзи).
- Зголемување на финансиската достапност на натпревари за млади учесници (намалување на трошоците за регистрација, патување и сместување).
- Зголемување на видливоста на натпреварот и промовирање на здрав начин на живот преку социјалните мрежи и кампањи.
- Едукација на учесниците за здрава исхрана и подготовка за натпреварот.

АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ВОВЕД

Планинското (треил) трчање е релативно нов спорт во Република С. Македонија со своите почетоци во 2005 г. Како и (речиси) секој друг спорт, истиот од една страна се практикува рекреативно од самите тркачи или на некои организирани настани, а од друга страна се практикува и професионално во спортските клубови кои се дел од Атлетската Федерација на Македонија.

Поголемиот дел од тркачите во С. Македонија се претежно рекреативци, а многу малку од нив се занимава со спорт на професионално ниво. Причините за тоа се повеќеслојни и лежат главно во начинот на кој е организирано и регулирано на национално ниво, слабиот интерес за спортови на отворено и недостатокот на севкупна свест кај луѓето за придобивките од активностите во природата и на планините. Исто така, една од фундаменталните причини зошто нема професионални тркачи е немањето организиран младински систем во делот на планинското трчање во управното тело на спортот - Атлетската Федерација на Македонија.

РАНИ ПОЧЕТЦИ НА ПЛАНИНСКОТО ТРЧАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА

2005-2009 Национална лига во планинско трчање (Планинарски Сојуз на Македонија) - Ова се првите организирани настани организирани во рамките на Лигата за планинско трчање што се одржува од страна на Планинарската федерација на Македонија (тогашен Планинарски Сојуз на Македонија) и според правилата на WMRA. Се организираше во период од пет години и се организираа трки на некои од повисоките планински масиви во Македонија (Солунска Глава, Водно-Матка, Кајмакчалан, Пелистер, Осогово и др.). Иако беше организиран од страна на Планинарското друштво, бидејќи се викаше Национална лига во планинско трчање, најголем дел од учесниците беа тркачи комбинирани од Атлетски клубови или членови на Армијата на Македонија и членови на некои планинарски клубови. Ниту еден младински систем не беше вклучен во овие тркачки лиги, а бројот на возрасни тркачи варираше околу 20-30 тркачи по трка.

ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ - ТРЕКС

Во 2011 година Трајче Панковски ја организираше трката Крали Марко Треилс во Прилеп како дел од годишниот план на Планинарскиот клуб Макпетрол од Скопје. До 2013 година трката ја организираше планинарскиот клуб Макпетрол, а од 2014 година трката ја организира посебно официјално тело - Здружение за планинско трчање ТРЕКС од Скопје. Оваа трка има најдолга традиција во планинското трчање во С. Македонија и претставува прва трка за многу тркачи во нашата заедница. Организаторите на трката уште од самиот почеток ја увидоа потребата од вклучување на младите во овој тип на настани и почнаа да организираат детска трка како дел од настанот покрај трката за возрасни. Овие трки беа претежно за помали деца, на возраст од 7-13 години, беа кратки 1-2 километри и имаа повеќе ревијален отколку натпреварувачки карактер.

Во својата традиција, Крали Марко Треилс секоја година од 2011 до 2019 година одржуваше детски трки (наречена Маркукуле Треил) и редовно собираше околу 30-50 деца, а во најдобрите години 2016/17/18, околу 80-90 деца на возраст до 13 години се натпреваруваа на Маркукуле Треил. Повеќето од децата беа организирани од наставници по физичко воспитание од локалните училишта, а атмосферата која се надоврзуваше

на трките за возрасни беше одлична. Иако настанот Крали Марко Треилс беше годишен настан, локалното население беше добро запознаено со трката и секоја година децата се враќаа на трката. Интересно е да се напомене што до 2019-2020 година, па и денес, од градот Прилеп потекнаа едни од најдобрите планински тркачи од нашата земја во машка и женска категорија. Организаторите се цврсто убедени дека причината за ова е Крали Марко Треилс.

Здружението за планинско трчање ТРЕКС во својот календар организира уште три трки и тоа: Водно-Матка Треилс, Струмина Треил и Охрид Ултра-Треил, но покрај главните трки за возрасни, немаше можност да се организира ваква трка за деца. Како и да е, организаторите сакаат да се прилагодат и да работат на промовирање и развивање на потенцијалот на младите луѓе во трчање по патека во нивниот систем на настани. Од 2021 година на трката Водно-Матка Треилс се организира трка на 10 километри за тркачи во категоријата јуниори (13-18 години).

АФМ - АТЛЕТСКА ФЕДЕРАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА

АФМ е официјална спортска федерација и раководно тело за атлетски натпревари и планинско трчање во Северна Македонија. Од информативниот разговор со генералниот секретар на Федерацијата, а исто така и од нашето досегашно искуство, се знае дека е слаб придонесот на ова тело, како и неговите клубови, за развојни програми, особено за планинско трчање, нема систематски програми за развој на младите, а интересот на родителите, тркачите и младинските клубови е исто така на ниско ниво.

Атлетските клубови под капа на Македонската Атлетска Федерација главно се фокусирани на кратки, средни и долги патеки (стадиумски дисциплини и друмско трчање) за возрасни и мал број јуниори и други дисциплини како крос-кантри или планинско трчање, особено за тинејџерите, воопшто не се ниту популарни ниту интересни за младите тркачи.

На национално ниво, АФМ е обврзана да организира (најмалку едно) Државно првенство во планинско трчање и тоа обично се состои од една кратка трка која се одржува секоја година каде што повеќето тркачи не се специјализирани за планинско трчање, туку се фокусирани на други

атлетски дисциплини. Обично ова не е популарен настан, организацијата е слаба, а информациите се ретки, така што повеќето рекреативци не се заинтересирани да се вклучат и да учествуваат преку некој од атлетските клубови. Единствени учесници на тој настан се 10-15 тркачи од атлетските клубови. Не постои организирана лига во планинско трчање на различни локации организирана од различни клубови или АФМ за возрасни или за млади.

17. Европско првенство во планинско трчање Скопје 2018 година
Летото 2018 година на планината Водно се одржа 17. Европско првенство во планинско трчање во организација на Атлетската Федерација на Македонија. Тоа беше успешно организиран настан со многу учесници во јуниорска и сениорска конкуренција од околу 50 земји. Во сениорската категорија Македонија имаше 6 тркачи кои ја завршија трката, а најсветлиот момент беше севкупната 25-та позиција во јуниорска категорија која ја постигна младиот (тогаш 17-годишниот) охриданин Дејан Ангелоски. Дејан дотогаш се занимаваше со атлетика и тоа беше негова прва голема трка. Дејан сè уште е еден од најдобрите македонски треил тркачи кој учествува на трки ширум светот. ТРЕКС Скопје работеше како консултант на АФМ во техничката подготовка и поставување на патеката за 17. Европско првенство во планинско трчање Скопје 2018 година.

ФПСМ - ПЛАНИНАРСКА ФЕДЕРАЦИЈА НА МАКЕДОНИЈА

Федерацијата на планински спортови на Македонија иако беше главното тело што ја организираше Националната лигата во планинско трчање во минатото од 2005-2009 година, денес има мало организирано и структурирано влијание во планинското (треил) трчање. Од 2019 година, под водство на Александар Кирковски, тие се дел од Меѓународната Skyrunning федерација, а оттогаш еден клуб - ПК Македон ја организира Skyrunning трката Титов Врв Скајрејс, која воедно е и национално првенство во скај ранинг. Некои од тркачите со најдобри резултати учествуваа на Европското првенство во Skyrunning во 2021 година. Ниту во оваа организација нема систем за развој на млади.

ЗАКЛУЧОК

Како што можеме да заклучиме на Република С. Македонија и недостасуваат официјални, организирани и структурирани програми за

развој на млади, особено во делот на планинско трчање и крос. Активности на ова поле од други организации и здруженија кои се занимаваат со планинско трчање се присутни, но тие се незначителни и неконзистентни бидејќи се годишни настани и тие организации треба да посветат поголемо внимание на развојот на младинските трки и привлекувањето на овој тип учесници покрај возрасните.

АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ПЛАНИНСКО ТРЧАЊЕ ВО СЛОВЕНИЈА

ВОВЕД

Во Словенија се одржуваат различни натпревари во трчање за помлади категории, поточно можеме да зборуваме за натпревари за деца на возраст од градинка до јуниори. Најчесто тоа се некои програми на државно ниво во смисла на здраво и активно користење на слободното време. Генерално, во Словенија постои силен тренд за активно поминување време во природа.

Во основното и средното училиште трчањето е задолжителен дел од физичкото образование во различни форми:

- атлетика,
- крос-кантри
- ориентација
- планинско трчање

Учеството во трчањето најчесто е доброволно или е дел од тренинг и план на спортски клуб чија специјалност не е задолжително трчање (фудбал, велосипедизам...).

Сите форми на трчање како спорт се под покровителство на Атлетскиот Сојуз на Словенија.

ВИДОВИ НА НАТПРЕВАРУВАЊА

Во Словенија се организираат натпревари како дел од некои програми за активности за најмладите - на пример, во градинките каде што имаат натпревари за “Златно сонце” или слично.

Во основното училиште се организираат училишни натпревари како дел од редовната образовна програма. Прво на ниво на училиште, потоа на општинско, регионално и на крајот на национално ниво.

Во текот на учебната 2022/2023 година, под покровителство на Атлетскиот сојуз беа организирани следните натпревари:

- Екипно натпреварување во атлетика за основни училишта (06.10.2022)
- Тимски натпревар во атлетика за средни училишта (05.10.2022)
- Словенечко првенство во планинско трчање за основни и средни училишта (22.09.2022)
- Индивидуален натпревар во атлетика за основни училишта (07.06.2023)
- Индивидуален атлетски натпревар за средни училишта (18.5.2023)
- Словенечко првенство во крос-кантри за основни и средни училишта (20 април 2023 година)
- Словенечко првенство во улично трчање за основни и средни училишта (22.10.2022)

Што се однесува до натпреварувањето во ориентација, тој е под покровителство на Словенечката Асоцијација за Ориентација, каде активно тренираат најмладите и јуниорските екипи, а постигнатите резултати се на светско ниво.

Секако, има и други рекреативни локални натпревари каде се вклучени и најмладите.

Имајќи предвид дека трчањето во планина станува се повеќе популарно секоја година, има се повеќе организатори на трки во планинско трчање кои организираат категории за најмладите во нивните натпревари, еден од таквите организатори е UTVV (Ultra Trail Vipava Valley) и секако HUT Словенија (Hg Идрија Ултра Треил).

ЗДРУЖЕНИЕ ЗА ПЛАНИНАРСКО ТРЧАЊЕ - АТЛЕТСКИ СОЈУЗ НА СЛОВЕНИЈА

Во Словенија планинското трчање се организира во рамките на Атлетскиот сојуз на Словенија - АЗС, каде што Асоцијацијата за планинско трчање е дефинирана со Статутот.

Со здружението раководи Извршниот одбор. Асоцијацијата и Извршниот одбор работат според правилата одобрени од Управниот одбор на АЗС.

Извршниот комитет за планинско трчање при Атлетскиот сојуз на Словенија се грижи за:

- за развојот на планинското трчање во Словенија
- натпреварувачки систем во Словенија
- натпревари на национално ниво (национални првенства, Куп на Словенија, изборни натпревари за состав на националниот тим)
- настапи на Словенечкиот тим на големи меѓународни натпревари
- поврзаност со WMRA и други меѓународни организации.

Извршниот одбор секоја година го организира и главно го финансира настапот на словенечката репрезентација на европските и

светските првенства, како и на „WMRA Youth Cup“ и на Светското првенство во планински маратон.

На Мундијалот и Мундијалот за ветерани помага организациски.

ДИСТАНЦИ

Нема посебни норми и услови за најмладите категории и училишни натпревари, единствена норма е резултатот постигнат во рамки на поединечни натпревари каде ограничен број на натпреварувачи преминуваат на повисоко ниво на натпреварување.

За натпревари кои се под покровителство на национални асоцијации и кои се организираат само за клубови кои се членки на Националната асоцијација, потребно е натпреварувачите да се регистрирани и да поседуваат лиценца со која можат да се натпреваруваат. Истото важи и за тренерите.

Растојанијата се различни во зависност од возраста на натпреварувачите, на пример за децата во градинките тие се растојанија од 100 до 200 метри.

За националните училишни првенства во планинско трчање се однесуваат на следните растојанија:

- јуниорки 1,6км и 65мД+
- јуниори 2,2км и 110мД+

Во случајот на Hg Ultra Trail, должината на патеката за најмладите е 2,5 km и до максимум 250 мД+ со временско ограничување од 2 часа.

ТРЕНЕРИ

На Факултетот за спорт и физичка култура наставниците по физичко образование се обучуваат и стекнуваат општо образование за работа со деца на училиште. За дефектологија за одредена спортска дисциплина, тие мора да завршат одредена специјализација.

Има и други програми каде поединци можат професионално да се обучуваат за да станат тренери за одредени спортски дисциплини. Овие програми обично се состојат од неколку нивоа на образование, а до пред неколку години обично имаше три степени:

- лидер,
- наставник
- и тренер

Според новата директива на ЕУ за регистрација на професионални работници во спортот, кои мора да бидат запишани во регистарот на спортски работници во Министерството за труд и спорт. Постојат две нивоа:

- Стручен работник во спорт 1
- и Стручен работник во спорт 2 независно од спортската дисциплина.

Специјални тренинзи за планинско трчање за најмладите не се организираат во однос на посебни тренинзи во спортските друштва или клубови. Засега тренинзите за планинско трчање за најмладите се одвиваат во поединечни семејства каде што самите родители се активни тркачи на патеки.

ЗАКЛУЧОК

Иако учеството на младите во планинското трчање во Словенија е релативно распространето, очигледен е малиот број на млади на официјалните натпревари под покровителство на Словенечкиот атлетски сојуз. Причините има многу, но факт е дека самото атлетско друштво не покажува интерес за афирмација на овој спорт. Исто така, голем број популарни трки не се поврзани со ниту едно спортско здружение или пак младите се примарно поврзани со некои други популарни спортови.

РЕЗИМЕ НА АНАЛИЗАТА

Иако планинското трчање постои релативно долго време, во последните 10 години доживеа експанзија низ целиот свет, вклучувајќи ги Словенија, Србија и Северна Македонија. Состојбата и на глобално и на регионално ниво е дека луѓето претежно се занимаваат со овој спорт рекреативно, а повеќето од нив се поранешни спортисти (од различни спортови) на возраст од 25 до 40 години. Уделот на млади под 18 години е сè уште занемарлив. Еден од проблемите е што планинското трчање не е препознаено како атрактивен и популарен спорт кај младите. Исто така, речиси и да нема организирана работа со децата во рамките на клубовите.

И на глобално ниво и на ниво на земјите од проектот забележливо е постоењето на голем број различни организации и здруженија кои се занимаваат со организација на натпревари, што дополнително ги збунува самите тркачи.

Една од клучните институции за развој на овој спорт е Светската атлетика, но очигледно е дека националните атлетски федерации на Србија и Северна Македонија, а во помала мера и Словенија, не покажуваат особен интерес за планинското трчање, т.е. атлетски дисциплини кои се одржуваат надвор од стадионот. Тоа го поткрепува и фактот што на Светското првенство во планинско и патечко трчање на крајот на 2022 година немаше претставници на Балканот. Единствената земја која активно учествуваше на сениорски и јуниорски натпревари под покровителство на WMRA и постигна дури и забележителни резултати е Словенија.

Skyrunning натпреварите организирани од ISF станаа популарни во последната деценија и има учество на сениорски репрезентации од регионот на европски и светски првенства. Но, проблемот е што формалната структура сè уште не е најјасна, односно кој има надлежност да организира натпревари и кој може да ја организира работата на репрезентацијата.

Во наредниот период потребно е да се фокусираме на развој на регионални центри во градовите кои имаат силна треил заедница, што бара развој на спортски експерти - тренери кои треба да работат со младите.

Потребно е стандардизирање на натпреварот и поврзување на организаторите со надлежните национални асоцијации. Исто така, неопходна е соработка на различни спортски здруженија кои се занимаваат со планинско трчање на национално ниво. На крајот, регионалната соработка е неопходна не само на ниво на Словенија, Србија и Северна Македонија, туку и на други земји од регионот со цел да се пренесат искуства и примери на добри практики, да се развијат спортски експерти - тренери и да се формираат регионални натпревари и промовирање на трчање на патеки воопшто.

Оваа анализа, како и анализите на англиски, словенечки и македонски јазик, ќе бидат достапни на веб-страницата на проектот www.gtof.net

АВТОРИ

Андреј Ивошев, Планинарски Сојуз на Србија
Валентина Токовиќ, Планинарски Сојуз на Србија
Ранко Милановиќ ПК Тара
Никола Живановиќ Тара
Игор Јовановски, ТРЕКС
Дејан Крле, ТРЕКС
Јуре Гантар, Хг Идрија

Sufinansira
Evropska unija

ERASMUS-SPORT-2022-SSCP
101090433 – GTOF

Клара Гантар, Х.Г. Идрија
Јан Божич, Хг Идрија

